

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 3
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 14/2 din 18.10.2021*

CURRICULUM pentru instruirea prin activități simulative la modulul **„PROCEDURA ÎNAINTEA PRIMEI INSTANȚE”** *(candidați la funcția de judecător)*

AUTORI:

Vladislav Clima,
judecător, Curtea de Apel Chișinău,
formator INJ

Oxana Robu,
judecător, Curtea de Apel Chișinău,
formator INJ

Nicolae Șova,
judecător, Judecătoria Chișinău,
formator INJ

Constantin Roșca,
judecător, Judecătoria Chișinău,
formator INJ

Petru Balan,
avocat, magistrul în drept,
formator INJ

_____AVIZAT
Șef Direcție instruire și cercetare
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2021

I. INTRODUCERE

Dinamica succedării acțiunilor procesuale determină divizarea procesului civil în părți, numite convențional faze procesuale. Parcurgerea tuturor fazelor nu este necesară pentru examinarea unei pricini civile, acestea delimitându-se astfel în fazele obligatorii (inevitabile) și facultative.

Procesul civil în mod inevitabil se declanșează prin producerea fazei de intentare, fiind urmată de faza de pregătire a pricinii pentru dezbaterile judiciare, faza de dezbateri judiciare și faza de executare benevolă, care sunt obligatorii și pe care, inevitabil le parcurge orice pricină civilă.

Curriculum-ul pentru activitățile simulative din modulul „Procedura civilă în fața primei instanțe: incidente care nu țin de examinarea fondului cauzei” are drept scop formarea abilităților de înțelegere, interpretare și aplicare corectă a prevederilor Codului de procedură civilă la examinarea în prima instanță a cererilor de recuzare/abținere/strămutare; cererilor de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară/aplicare a măsurilor de protecție în cazul violenței în familie; cazurilor de încuviințare a spitalizării forțate și tratamentului psihiatric forțat sau încuviințare a examenului psihiatric sau spitalizării în staționarul de psihiatrie. La fel, se urmărește efectuarea simulărilor, dezvoltarea deprinderilor practice și abilităților necesare judecătorului la faza de intentarea a procesului civil și la faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, care sunt fazele importante a procesului civil și care influențează în mod direct soluționarea corectă a cauzelor civile.

Obiectivele și sarcinile-cheie a modulului simulativ la tema sus-menționată constau în a desfășura un proces de instruire cu utilizarea exclusivă a unor activități de simulare, conform unor scenarii din timp pregătite, care vor include: activități de întocmire a actelor procesuale, activități de simulare a ședințelor de judecată, activități de întocmire a încheierilor judecătorești, activități de analizare și discutare a unor soluții deja pronunțate în cauze civile reale, alte activități practice etc. Scopul activităților de simulare constă în a asigura viitorii judecători cu cunoștințe, abilități și deprinderi practice pentru aplicarea corectă a legislației procesual civile și legislației materiale conexe la soluționarea incidentelor procedurale și a cererilor care nu țin de examinarea fondului unei cauze civile.

Curriculum-ul și scenariile în baza cărora se vor petrece activitățile simulative sunt elaborate în baza legislației procesual-civile în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate, a practicii judiciare.

II. COMPETENȚE

Urmare a activităților simulative, audientul candidat la funcția de judecător va obține următoarele competențe, deprinderi și abilități practice:

- a) competențe practice de organizare și desfășurare a unui proces civil;
- b) competențe și abilități de comportament în proces, în special în situații de criză sau conflictuale;
- c) abilități de „menținere sub control” a publicului, părților și participanților la proces;
- d) aprofundarea cunoașterii normelor de procedură (cunoașterea procedurii „pas cu pas”) aplicabile în cazul: scoaterii cererii de pe rol/ încetării procesului civil; procedurii de declanșare, desfășurare și soluționare prin mediere a cauzelor civile; soluționării cererilor de recuzare/abținere/strămutare; în cazul aplicării măsurilor de asigurare a acțiunii; instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară/ aplicarea măsurilor de protecție în cazul

- violenței în familie; încuviințare a spitalizării forțate și încuviințare a tratamentului psihiatric forțat/ încuviințare a examenului psihiatric sau spitalizării în staționarul de psihiatrie, ordonării expertizei și emiterii ordonanțelor judecătorești;
- e) cunoașterea problemelor de procedură care pot apărea în practică în astfel de situații;
 - f) competențe de cunoaștere și înțelegere a rolului pe care îl au în proces părțile, reprezentanții, avocații, alți participanți, grefierii, traducătorii etc., precum și dezvoltarea abilităților practice de interacțiune cu aceștia;
 - g) dezvoltarea abilităților de comunicare: cu părțile și participanții la proces, cu publicul și cu mass-media;
 - h) aprofundarea cunoașterii drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, alte acte internaționale și aplicarea lor în practică;
 - i) dezvoltarea abilităților de redactare, motivare a încheierilor judecătorești care se emit în astfel de situații, precum și utilizarea corectă a jurisprudenței CEDO în motivarea lor;
 - j) dezvoltarea abilității de management corect al timpului judiciar;
 - k) dezvoltarea aptitudinilor de recunoaștere și minimizare a stereotipurilor și prejudecăților;
 - l) dezvoltarea abilităților de lucru cu tehnica de calcul.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul modulului de activități simulative, audientul candidat la funcția de judecător va:

1. ști spectrul chestiunilor care trebuie soluționate la faza intentării procesului civil;
2. cunoaște modul de desfășurare și organizare a ședinței de pregătire a cauzelor civile pentru dezbateri judiciare;
3. ști să conducă și să desfășoare o ședință de judecată în care se vor soluționa probleme și incidente care nu țin de fondul unei cauze civile;
4. cunoaște bine procedura de soluționare a unor chestiuni ce țin nemijlocit de rolul judecătorului la faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare precum: soluționarea problemei intervenirii în proces a coreclamanților, copârâților și intervenienților; prezentarea tuturor probelor, luarea măsurilor pentru concilierea părților, inclusiv prin recurgere la mediere; citarea în ședință de judecată; reclamarea probelor necesare de la organizații și persoane fizice; efectuarea expertizei; introducerea în proces a specialistului sau interpretului; problema asigurării acțiunii, strămutării cauzei la o altă instanță judecătorească, soluționării excepțiilor de tardivitate a pretențiilor, cererilor de modificare a cererii de chemare în judecată sau, după caz, a cererii reconvenționale, cererilor participanților la proces privind încetarea procesului sau scoaterea cererii de pe rol etc.;
5. cunoaște problemele de procedură care pot apărea în practică în astfel de situații și felul în care acestea pot fi depășite;
6. ști să emită și să motiveze încheierile și hotărârile judecătorești care se emit în astfel de cazuri;
7. ști să utilizeze corectă jurisprudența CEDO în motivarea încheierilor și hotărârilor;
8. avea abilități de aplicare practică a drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale alte acte internaționale;

9. avea abilității de management corect al timpului judiciar;
10. avea abilități de lucru cu tehnica de calcul;
11. avea abilități de comunicare: cu părțile și participanții la proces, cu publicul și cu mass-media;
12. avea abilități de „menținere sub control” a publicului, părților și participanților la proces.

IV. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE

Tematica activităților de simulare	Formator	Semestrul	Total ore pentru simulări	Evaluarea
<i>Procedura înaintea primei instanțe. Acțiunea civilă. Procedura contencioasă</i>				
Procedura contencioasă. Acțiunea civilă. Intentarea procesului civil. Medierea judiciară. Pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare. Procedura de examinare a cererilor cu valoare redusă	Oxana Robu Petru Balan Vladislav Clima	I	(4/4/34)	Evaluare continuă a activității/ Examen final
Procedura de confiscare a averii nejustificate în folosul statului. Instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară. Aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie. Procedura în ordonanță	Constantin Roșca	I	38(4/4/30)	
Condițiile și efectele intentării procedurii de insolvență	Nicolae Șova	I	16 (2/2/12)	

V. TEMATICA SIMULĂRILOR ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR ÎN ACTIVITĂȚILE DE SIMULARE

Nr. crt.	Tema instruirii prin activități simulative	Numărul de ore pentru activitățile simulative
Acțiunea civilă. Procedura contencioasă. Intentarea procesului		
1.	Implicații teoretice privind acțiunea civilă și intentarea procesului	1

2.	Metodologia întocmirii de către judecător a actelor procedurale civile specifice intentării procesului civil	1
3.	Simularea procesului de primirea a cererii de chemare în judecată	1
4.	Simularea procesului refuz de a primi cererea de chemare în judecată	1
5.	Simularea unor cazuri în care nu se dă curs cererii de chemare în judecată	1
6.	Simularea procesului de restituire a cererii de chemare în judecată.	1
7.	Simularea unor procese de soluționare a cererilor de abținere și cererilor de recuzare judecătorului	3
8.	Simularea unor procese de primire și intentare a acțiunii reconvenționale	2
9.	Simularea procesului de asigurare a acțiunii	1
Pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare		
	Aspecte teoretice privind faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare	1
	Metodologia întocmirii de către judecător a actelor procedurale civile specifice fazei de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare	1
	Simularea procesului de soluționare a problemei intervenirii în proces a coreclamanților, copârâților și intervenienților	2
	Simularea procesului de soluționare a cererilor de prezentare și a cererilor reclamare a probelor	2
	Simularea procesului de soluționare a cererilor de expertiză, de introducere în proces a specialistului sau interpretului	2
	Simularea procesului de soluționare a cererilor de strămutare a cauzei la o altă instanță judecătorească	2
	Simularea procesului de soluționare cererilor de modificare a obiectului și temeiului din cererea de chemare în judecată, de majorare/micșorare a pretențiilor, de concretizare a pretențiilor din acțiune	2
	Simularea procesului de soluționare cererilor de scoatere a cererii de pe rol, de suspendare a procesului, de încetare a procesului	2
	Evaluare și feedback	2
Procedura de examinare a cererilor cu valoare redusă, medierea judiciară		
1.	Implicații teoretice incidente asupra instituției procedurii scrise și a medierii judiciare	2
2.	Metodologia întocmirii de către judecător a actelor judecătorești de dispoziție specifice procedurii scrise și medierii judiciare	2
3.	Simularea ședinței de soluționare amiabilă a litigiului ce are ca obiect pretenții adresate instanței judecătorești derivate din raporturi privind protecția consumatorilor art. 182 ¹ alin. (1) lit. a) CPC. Simularea ședinței de soluționare amiabilă a litigiului ce are ca obiect pretenții adresate instanței judecătorești derivate din raporturile de familie art. 182 ¹ alin. (1) lit. b) CPC	2

4.	Simularea ședinței de soluționare amiabilă a litigiului ce are ca obiect pretenții adresate instanței judecătorești derivate din litigiile privind dreptul de proprietate asupra bunurilor între persoane fizice și/sau juridice de drept privat, art. 182 ¹ alin. (1) lit. c) CPC	2
5.	Simularea ședinței de soluționare amiabilă a litigiului ce are ca obiect pretenții adresate instanței judecătorești derivate din raporturile de muncă art. 182 ¹ alin. (1) lit. d) CPC	1
6.	Simularea ședinței de soluționare amiabilă a litigiului ce are ca obiect pretenții adresate instanței judecătorești în cazurile care rezultă din răspunderea delictuală art. 182 ¹ alin. (1) lit. e) CPC Simularea ședinței de soluționare amiabilă a litigiului ce are ca obiect pretenții adresate instanței judecătorești în cazurile ce țin alte litigii civile a căror valoare este sub 200 000 de lei de art. 182 ¹ alin. (1) lit. g) CPC	2
7.	Simularea ședinței de soluționare amiabilă a litigiului ce are ca obiect pretenții adresate instanței judecătorești în cazurile derivate din litigiile succesoriale art. 182 ¹ alin. (1) lit. f) CPC	1
8.	Simularea ședinței de soluționare amiabilă a litigiului, la solicitarea părților, ce are ca obiect alte pretenții adresate instanței judecătorești, decât cele prevăzute în art. art. 182 ¹ alin. (1) CPC	1
9.	Evaluare și feedback	1
Total ore		42
Procedura de confiscare a averii nejustificate în folosul statului. Instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară, aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie. Procedura specială. Procedura în ordonanță		
1.	Implicații teoretice incidente asupra procedurii de confiscare a averii nejustificate în folosul statului/ instituirii unei măsuri de ocrotire judiciară/ aplicării măsurilor de protecție în cazul violenței în familie/ procedurii în ordonanță	4
2.	Metodologia întocmirii de către judecător a actelor procedurale civile specifice examinării litigiilor în cauză	4
3.	Simularea procesului de soluționare a cererii cu privire la confiscarea averii nejustificate în folosul statului Simularea procesului de soluționare a suspendării procesului/ asigurării acțiunii în cadrul cererii cu privire la confiscarea averii nejustificate în folosul statului	4
4.	Simularea procesului de soluționare a cererii cu privire la aplicarea măsurilor de protecție în cadrul violenței în familie Simularea procesului de soluționare a cererii de aplicare a măsurilor de protecție în privința minorului/părinților - în cadrul violenței în familie	4
5.	Simularea procesului de soluționare a individualizării măsurilor de protecție și a termenului de aplicare - în cadrul violenței în familie	4
6.	Simularea procesului de soluționare a problemei de încetare a procesului în cazul în care cererea de aplicare a măsurilor de protecție este depusă de un organ, o organizație sau o persoană în vederea apărării drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ale unei alte persoane fără ca legea să le confere acest drept	4

	Simularea procesului de soluționare a problemei de prelungire și revocare a măsurilor de protecție aplicate anterior	
7.	Simularea procesului de soluționare a cererii cu privire la instituirea măsurii de ocrotire judiciare Simularea procesului de soluționare a cererii cu privire la reînnoirea măsurii de ocrotire judiciare	4
8.	Simularea procesului de soluționare a cererii cu privire la instituirea măsurii de ocrotire judiciară în temeiul art. 94 Cod civil Simularea procesului de soluționare a cererii cu privire la instituirea măsurii de ocrotire judiciară în temeiul art. 308 CPC	4
9.	Simularea procesului de examinare a cererii în procedura în ordonanță în temeiul art. 344 CPC Simularea procesului privind procedura în ordonanță în temeiurile de la art. 345 CPC	2
10.	Simularea procesului privind examinarea cererilor în procedura în ordonanță în temeiul art. 348 CPC Simularea procesului privind examinarea cererilor în procedura în ordonanță în temeiul art. 353 CPC	2
11.	Evaluare și feedback	2
Total ore		38
Condițiile și efectele intentării procedurii de insolvabilitate		
1	Implicații teoretice privind procedura insolvabilității	2
2	Metodologia întocmirii actelor de dispoziție (condițiile înaintării cererii introductive)	2
3	Simularea de proces privind instituire perioadei de observație	5
4	Simularea ședinței de examinare a cererii introductive, hotărârea instanței, calea de atac	6
5	Evaluare și feedback	1
Total ore		16
Total ore de instruire		96 (10/10/76)

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<p><i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare.</i></p> <p>Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor cauze civile reale, însă nu se vor copia sau repeta.</p> <p>Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că, vor</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea proceselor de judecată; ➤ echipament de înregistrare video și audio a ședinței de

implica situații des întâlnite în practică, vor scoate în prim plan subiecte complicate sau dificil de soluționat, ceea ce va implica (pentru audienți) un efort suplimentar de studiere a practicii judiciare, recomandărilor C.S.J., teoriei de specialitate etc.

Scenariile nu vor include și actele procesuale care se întocmesc de către părți și alți participanți la proces în cazurile pe baza cărora se petrec activitățile simulative.

Scenariile vor fi întocmite astfel încât să includă posibilitatea părților de a discuta și contesta argumentat și întemeiat posibilitatea încetării procesului sau scoaterii cererii de pe rol. Astfel, încât în dependență de argumentele aduse audientul cu rol de judecător să decidă adoptarea soluției procesuale potrivite.

Aspecte metodice recomandate pentru lucru în grup.

Grupul de audienți se va împărți în grupe a câte patru audienți în fiecare grup. Rolurile vor fi distribuite astfel: un judecător, un grefier, un reclamant (reprezentant al reclamantului), un pârât (reprezentant al pârâtului). Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în dependență de tema simulării.

Activitatea scrisă în cadrul simulărilor.

Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile.

Pentru aceasta formatorul pregătește un număr de scenarii la tema respectivă egal cu numărul de grupuri de audienți, astfel încât în activitatea scrisă să fie antrenați toți audienții candidați la funcția de judecător.

Pentru studierea scenariului și pregătirea unui act scris se acordă un interval de timp nu mai mare de 25-30 minute. În cazul unui scenariu complicat, nu se ține cont de acest interval de timp.

Audienții cu roluri de reclamanți în auditoriu studiază materialele scenariului și tot atunci pregătesc cererea sau demersul care va fi supus examinării în ședința simulată (în dependență de tematica activității simulative).

Cererea sau demersul pregătit de reclamanți se prindează și se transmite audientului cu rol de pârât din cadrul grupului și formatorului.

Audientul cu rol de pârât din cadrul grupului pregătește poziția sa scrisă referitoare la temeinicia cererii sau demersului respectiv, care se prindează și se transmite tot atunci audientului cu rol de reclamant și formatorului.

În tot timpul activităților scrise în grupuri, formatorul se află în auditoriu, supraveghează activitatea audienților, răspunde la întrebări și dă sfaturi și recomandări.

Dacă toate actele pregătite de audienți nu conțin erori grave de drept sau de interpretare care să suscite refacerea sau redactarea lor, ele se transmit audientului cu rol de judecător.

Activitatea verbală în cadrul simulărilor.

Activitățile simulative verbale au loc prin simularea unei

judecată;

- o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printere;
- acces la internet, materiale de birotică;
- robe pentru judecător, grefier, avocați;
- după caz: tablă flip-chart, proiector.

ședințe de judecată, petrecută conform regulilor de procedură fixate în CPC. În ședința de judecată sunt antrenați audienții potrivit rolurilor dinainte stabilite.

Ședința de judecată se înregistrează audio și video.

După încheierea ședinței de judecată, audientul desemnat cu rol de judecător pregătește încheierea judecătorească.

Simulările ședințelor de judecată se fac pe rând: grup după grup.

La finalul fiecărei activități de simulare cât și la finalul întregului modul de simulare, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru calitatea prestației verbale.

La evaluarea activității scrise se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Capacitatea de a rezuma și reda faptele.
- c) Capacitatea de a întocmi actele procedurale structurat și clar, în conformitate cu dreptul procedural național.
- d) Caracterul complex și plenitudinea documentelor.
- e) Corectitudinea soluției reținute în încheierea judecătorească și a concluziilor făcute.
- f) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului.
- g) Veridicitatea și logica motivării.
- h) Limbajul și stilul de redare.

La evaluarea activităților verbale se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Motivarea și caracterul adecvat al argumentelor.
- c) Modul de executare a obligațiilor și de exercitare a drepturilor care rezultă din calitatea procesuală atribuită în cadrul simulării;
- d) Corectitudinea aprecierii faptelor și a probelor;
- e) Corectitudinea reacției la situații neașteptate;
- f) Comportamentul în situații de conflict sau situații emoționale dificile;
- g) Corectitudinea, logica și ordinea adresării întrebărilor în cadrul audierilor;
- h) Calitatea strategiilor și tacticilor procesuale aplicate;
- i) Creativitatea;
- j) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului;
- k) Veridicitatea, structurarea și logica expunerii verbale;
- l) Gestionarea timpului judiciar (pentru audientul care joacă rolul de judecător).

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen compus din:

- a). test-grilă (format din întrebări teoretico-aplicative);
- b). sarcina practică, (care va consta din întocmirea unui act procesual, în baza unei spețe).

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte internaționale:

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Roma, 04.11.1950. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1298 din 24.07.1997. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ediție oficială. Vol. 1, Chișinău: Moldpres, 1998.

Convenția privind procedura civilă. Haga, 01.03.1954. Aderat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1136-XII din 04.08.1992. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ediție oficială. Vol. 4, Chișinău: Moldpres, 1998.

Jurisprudența CtEDO (relevantă tematicilor instruirii):

[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

Hotărârile Curții Constituționale (relevante tematicilor de instruire): <https://constcourt.md/>

Acte legislative ale Republicii Moldova:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În vigoare: 27.08.1994.
2. CPC al Republicii Moldova nr.225 din 30.05.2003.
3. Codul civil, nr. 1107 din 06.06.2002
4. Codul familiei, nr.1316 din 26.10.2000
5. Codul muncii, nr. 154 din 28.03.2003
6. Legii cu privire la mediere nr. 137 din 03.07.2015
7. Legea pentru completarea Codului de procedură civilă nr. 31 din 17.03.2017
8. Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13.03.2003
9. Legea cu privire la organizarea judecătorească, nr. 514 din 06.07.1995
10. Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20.07.1995
11. Legea taxei de stat, nr.1216 din 03.12.1992.
12. Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002.
13. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.
14. Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr.198 din 26.07.2007.
15. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.
16. Legea cu privire la arbitraj, nr.23 din 22.02.2008.
17. Legea cu privire la arbitrajul comercial internațional, nr.24 din 22.02.2008
18. Legea cu privire la statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției, nr.264 din 11.12. 2008.
19. Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr.198 din 26.07.2007.
20. Legea despre prevenire și combaterea violenței în familie din 01.03.2007 (publicată la 18.03.2008 în MO nr.55-56, data intrării în vigoare –18.09.2008);

Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_hot_expl.php

Recomandările Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_rec_csj.php

Avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_avize_csj.php

Bibliografie de profil:

1. Belei E. ș.a Drept procesual civil. Partea Generală. Chișinău: Editura Lexon și Cartea Juridică, 2014.
2. Belei E. ș.a Drept procesual civil. Partea Specială. Chișinău: Editura Lexon, 2016.
3. Poalelungi M. ș.a. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția II. Chișinău: Tipografia centrală, 2013. <http://www.drept.usm.md/public/files/Manual-judecator-cauze-civile-2013f2697.pdf>
4. Leș I. Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Art.1-1133. București: Editura C.H. Beck, 2013.